

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

10. Multitudo & pulchritudo nauium incredib.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

crumpens extra se, confirmansque in Sinis exterorum odia, & metum dum vident Hoanum nequaquam indigenam, aliumde inuectum, in Sinas grassari & quam longè in eos excurrit tyrannum agere. Nascitur enim ex lacu Sino ex quo in alium angusto sinu transfunditur, in Chemluni montibus iacentem, è regione Prouinciæ Siciuensis, & si verum est quod fama aliqua traditum Riccius comperit suos etiam fontes Ganges habet ad radices illorum montium eiusdem Prouinciæ, quam ipse Chunlun, non Chenlum nominat: illinc ad Austrum Indiam peruadens, in Sinu Bengalæ moritur, de Gange vt vt fit; longos tractus regnorum emensus Hoanus, illuc tandem peruenit vbi Decumani, (de quo dictum est) muri progressu intercluso, ad Septemtriones longius rapitur, & percursis Siami desertis Sinas denique intrat, excipiturque aperto muro, postque metas Prouinciis variis signatas, mari demum forbetur, non longè ab Hoaingano, vrbe præcipua Prouinciæ Nanchinensis, trigesimo quarto gradui subiecta. Nec Sinensi regno, vnus hic infestus est fluuius, rarus admodum annus est qui eluuiionibus non vexetur, & annium restagnatione, sic Pechinum annus 1607. refluxis aquis miserè obruit; Nanchinum subsequens, magno quidem locupletum damno, sed calamitate pauperum maiori.

10.
Multitudo
& pulchritudo
navium
incredib.

Huic tot annium numero qui omnem percommode in partem, Sinarum inter se miscent vltro citroque commercia, respondet navium innumerabilitas, & splendor de quibus qui scribunt, non putant longinquis se fidem facturos; est qui horis perpaucis onerarias censuit quingentas, quæ velis, Nanchinum subibant, ex quo item potest de vrbis populo & opibus conici. Bis mille bellicas vidit nobilis Lusitanus, sub maris Præfecto, custode Prouinciæ Cantonensis quæ regni limes est maximè suspectus, nullam vero in iis, Indiarum Cercuris ingentibus impatem, cataphractas omnes, suoque milite ac remigij instructas. Habet sola regio Cantonensis familiarum viginti millia in mari degentium, nec ambigitur quin pari numero aquas vt terram; Sines incolant. Distant enim à nostris plurimum eorum nauigia; tument nostra tametsi grandia in ventrem toto cadauere; extant non altius ex aquis quam opus sit ad fluctus retundendos, ne per tempestates ab iis deprimantur, omnisque illorum commoditas, duorum conclauium angustiis clauditur summæ puppi iniectis. Naues autem Sinarum, seu neçtarie sint, seu onerarie domos portant commode laxitatis, Architectorum manu suis ad normam dispositas membris, & partibus; suis contignationibus laqueatas; suo in superioribus gynecæo, quo vitis nec pedem inferre nec oculum liceat. Iam illarum informatio, & ornatus, quibus vehuntur Magistratus, & diuites; imo aliæ vulgo formam referunt, nostrarum trireremium, sed habent Proreges, Mandarinorum præcipui, & Prouinciarum præfecti, Musicorum turbam ex castello ad proram, Tympanistas, Tubicines, & istiusmodi Cantotes qui repetita frequenter symphonia dominos suos exhibent.

larant. Qui tamen funguntur ministeriis nauticis, vel iis præsumunt, ædes subeunt nunquam, sed porticu libera, in puppim ex prora ad necessaria curstant, nec sinuntur domi heris aut vectoribus quos ducent in conspectum venire. Aedes porro ex lignis aut odoratis, aut eximiiis, aulam in aditu exhibent capacem. Et vidisse Riccius memorat quæ mensas duodecim caperet, cum interiectis totidem sedibus; cui bellè membra ædium reliqua respondebant, hisque cætera nauigij moles; cingunt aulam saltem vtriusque cubicula, superbo ad splendorem & delicias ornata; fenestras aut velant subtilissima serica, vel reticulati ad scalprum cancelli cum fimbriis aureis, vnionum obducti conchis, in tenuissimas, & pellucidas laminas fabre sectis, idemque ianuis, & peribolis cultus, quos ad prospectum vndique; porrigunt; nihil nudum; anaglyptis; auro, coloribus omnia decorantur. Cuius artificij peritiam nacti sunt planè singularem, iuncturis asserum tam seuerè inter se glutinatis vt nulla videntis graueolentia transpiret. Nec enim pice, quali nos, humorem à nauibus, & putredinem defendunt; sed legunt ætate ingenti copia lachrimam, quam Ciem vocitant, spontanea vltro vel incisa fluentem ex arbore, hanc arte defœcatam recondunt, promptamque cum vsus est variis miscent coloribus, elegantius tamen nigro vel aureo; gummitione hac lignum semel vnctum aptèque siccatum humorem in posterum nunquam sentit. Hanc ergo colorum varietate subactam multiplici, lineadis nauibus, & nauium ædibus foris, & intus adhibent, tam pulchra ad oculum specie, vt perse, quamuis impolita, epidermin induat vitream politis marmoribus tersiorem, & solem instar speculi reflectat; accedit coloribus, florum, anium, stemmatum pictura, & arborum, & quidquid potest oculos oblectare. Præter luxum hunc nauigiis ferè omnibus communem longè profusior in naues confertur ministris regiis destinatas; eunuchis, Literatis, & militaribus quorum est incredibilis multitudo, habentque velut reginæ cæterorum, qui omnem iis nauticum apparatus, viros, armamenta, euleum omnem ex æratio regio perpetuo suggerant, tabulam altè à prora præferunt, quæ cubitalibus aureis, eius qui vehitur inscriptum nomen, & Præfecturæ indicat dignitatem; hinc inde volitantia vexilla, & peculiaria ornamenta quæ nihil attinet per censere. Quamobrem illic nulla vsquam de loco gradùve contentio; quòd vt sunt honoris retinentissimi, sic sunt officij maximè obseruantes, nec quenquam lateat prærogatiua dignitatis, quæ cuique lege inuiolabili debetur. Nauigiis tamen quibus regi tributum trimestri quolibet singula mittunt Prouinciæ, reliquis omnibus vt de splendore, & excellentia, sic de honore facile concedunt. Velis semper feruntur dum ventus aspirat; sin autem remis, sed surdis & nunquam extantibus, instarque piscium subtus aquas ad agendam nauim luctantibus, verum vsque adeò peritè vt remex Sinenis, plus nostratibus octo promoueat; nauiumque vastis corporibus, pauci eorum sufficiant, cuius rei fides sit penes illos à quibus inde per-

scripta est, donec indidem ad nos explicatius ars illa perferatur utique usu optabilior quam scitu. Cæterum hæc tum nauigatio tum fluuiatilis inhabitatio, quantum iucunditatis, & commodi, tantum habet ingentis periculi, ne modica in latus proclinatione versæ naues subsidant & mergantur. Periculi causa est ædium imprimis, malorum deinde trium aut quatuor (nam tantis agendis molibus vnus non sufficit) ad captandum ventum excelsitas, itaque si flatus violentior, incubuerit velis repentinus, conclamata res est, nauesque necessariò euersæ sorbentur; quin nec illas noctu audent stationibus credere maiorum fluminum, vel etiam minorum faucibus, ne vndarum impulsu paulo grauiori subuersæ pereant. Sed (quod vidit Matthæus Riccius dum proano Iantio Nanchinum nauigat) post occasum solis, subducunt sese in vnum ex confluentibus in Iantium fluuiis, & dum illuxerit in operto hærent, non creant hoc nauibus discrimen auræ vela inflantes, semper enim velis vtuntur planis, & pandis, neque ex cannabe aut lino, sed ex herbæ cuiusdam longiori fronde tritæque contextis.

Ad opportunitatem itinerum, commerciorum, & feracitatis, quam Sinis suppeditant flumina, adiungendus est quæstus ex mercium diribitione qua ditant extraneos, & vicissim ditescunt. Quanquam iis affluant adeò largiter, vt possint externis carere. Metallis abundant omnibus, sed vetant aurum è terra effodi, experti fortassis ex aperta humo inhalari vapores, salubritatem cæli sui pessimè affluros, quam in nullis, suorum annalium legunt vnquam fuisse pestilite vitiatam; & quidem hoc mirabilius quod sitis ad austrum Prouinciis orizæ pro pane est, aluntque illam aquarum iacentium perpetua irrigatione; Aquilonares tamen frumento & milio vtuntur, quamobrem alij verosimilius lege cautum volunt venas auri tentare; non metu aëris infestandi, sed latronum, quos numero auctos & viribus, nec iam nisi iusto prælio vincendos prædæ furor agebat ad fodinas; indeque direptis omnibus, inexpugnabilia montium repetebant, quibus sceleratorum nidis videbantur auri officinæ sudare, eorumque suis laboribus & sumptu augere potentiam; cui, vt postea constabit, tam obnoxia sunt Prouinciæ omnes vt sibi magis ab intestinis prædonibus timeant quàm ab extraneo, & hoste. Adferri metalla quod attinet, eius copia quanta sit vel hoc vnum probet quod P. Iacobus Rho, anno 1629. testatur sibi occurrisse, transmittentem nimirum viginti dierum itinere tam excelsos montes vt Alpium iuga præ illis colliculi viderentur, incidisse se passim in crebras coquendi, fundendi, elaborandi ferri officinas, id ferrum iisdem è montibus erui, elaborati ferri quotidianum pondus, de fabricorum manibus exiens mille iumenta onerasse. Ad hæc omnis generis plantarum, & fructuum feracitas, præstantia, varietas, vt vsquam alibi gentium, excellens; arborum autem quæ nobis vernaculæ si qua Sinæ carent, vt forte amygdalo, hanc pensat affatim casia seu cinnamomum, piper, palmæ crocus, & alia nobis peregrina; illic sitis ad austrum propria; vnum
inter

11.
Metall. fod.
cur aurum ex
iis nō effod.